

Posilňovanie kapacít jednotlivcov prostredníctvom obecného sociálneho podnikania

Strengthening of the capacities of individuals
through establishment of the municipality social business

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Posilňovanie kapacít jednotlivcov prostredníctvom obecného sociálneho podnikania

Zbierka dobrých príkladov z praxe
programov/projektov sociálneho
podnikania

Contents

<i>Príklady z Poľska</i>	3
Kooperatywa Izerska.....	3
PANATO.....	5
<i>Príklady z Česka</i>	8
Pragulic – Zaži Prahu inak!	8
DISMAS: Café bez predsudkov	9
<i>Príklady zo Slovenska</i>	11
Hrhovské služby	11
SVEPOS.....	13
<i>Príklady zo Slovinska</i>	14
Karso, d.o.o.	14
SOTRA.....	15

Príklady z Poľska

Kooperatywa Izerska

Kontaktná osoba: Szymon Surmacz
e-mail: info@kooperatywa.izerska.org
tel. +48 502 554 352

Web stránka: <http://kooperatywa.izerska.org/>, <http://wolimierz.org/>

Jizerian Cooperative (IC) je neformálna sieť výrobcov, remeselníkov, farmárov a sociálnych pracovníkov, ktorí žijú v Jezerskom predhorí. Hlavným cieľom vytvorenia IC bola animácia a implementácia novej organizačnej úrovne pre ľudí, ktorí zvykli neformálne pracovať v asociácii Únia Jezerská.

V júni 2013, Nadácia pre podporu ekologickej a alternatívnej kultúry – Wolimierz, viedla série teoretických a praktických tréningov na tému sociálneho podnikania. Priamym výstupom z týchto tréningov bolo vytvorenie troch nových organizácií a promovanie myšlienky "ekonomizácie neziskových organizácií" pomedzi niekoľkých asociácií a nadácií z regiónu Jezerského predhoria a Krkonošského pohoria. Hlavnou myšlienkou IC sú aktivity pod spoločnou značkou, integrovaný maloobchod, propagácia Jezerských remesiel a potravinárskych výrobkov.

Asociácia Wolimierz bola vytvorená, aby nasledovala myšlienky aktívnych obyvateľov Wolimierz. Hlavný cieľ asociácie je založiť právnu organizáciu, ktorá bude ovplyvňovať miestnu správu ohľadne koordinovania rozvoja obce. Asociácia bude pracovať v nasledovných oblastiach: zlepšenie estetiky obce, rozvoj ekonomického potenciálu obce, organizácia kultúrnych a vzdelávacích udalostí pre miestnych a návštevníkov. Okrem toho, veľký dôraz je kladený na činnosti životného prostredia, obnovenie a ochranu prírodných ekosystémov v regióne.

Opísaná iniciatíva je otvorená a úplne spontánna, preto je zložitá určiť počet zamestnaných ľudí a formu zamestnania. Situácia je odlišná v prípade súkromného podnikania, alebo mimovládnych organizácií, kde sú zamestnanci zamestnaný na plný úväzok, často ako súčasť prebiehajúcich projektov. Reálny príjem prinášajú miestne a neformálne aktivity. Časti z práve prebiehajúcich aktivít sú podporené dobrovoľníkmi, ktorí sú buď členovia rodiny, alebo nepochádzajú z IC. Dôležitým aspektom je, že program má veľa účastníkov, pochádzajúcich z miestnej komunity, ich počet je kolísavý ale neustále rozvíjajúci sa.

Vzhľadom k otvorenému druhu činnostiam, nie je možné určiť výšku ročného obratu. Hlavný zdroj príjmu pochádza z miestnych a neformálnych aktivít.

Činnosť nespadá pod špecifický podnikateľský plán, avšak, veľa činností bolo podniknutých k určeniu spoločnej podnikateľskej stratégie. V niektorých ohľadoch sa miestne iniciatívy dopĺňajú, manažovanie spoločného trhu pre ich produkty a služby môže navzájom dodať zákazníkov. Táto schéma funguje nasledovne:

- Výrobcovia miestnych produktov, remesiel a umenia
- Vlastníci agroturistickej infraštruktúry
- Skupiny umelcov, ktorí vytvárajú vybavenie pre exhibície, tréningy, ďalšie udalosti
- Skupina expertov v rôznych oblastiach, ktorí ponúkajú množstvo vzdelávacích príležitostí v rôznych oblastiach (umenie, ekológia, sociálna ekonomika, osobný rozvoj, atď.)

Distribučné kanály:

- Priamy predaj miestnych produktov cez agroturizmus, hotely, miesta s veľkým tokom zákazníkov (veľtrhy, galérie, hromadné akcie)
- Predaje v spolupráci s prevádzateľom túry, myšlienka "Jezerského koša"
- Výlety na trhy organizované partnermi z miest, balíky doručené priamo zákazníkom (cez internet)

- Priamy kontakt v rámci odvetvia agroturistiky, propagácia cez internet, účasť na veľtrhoch jedla a turistických udalostí
- Prilákanie skupinových klientov počas podnikateľských konferencií, cez priamy kontakt a spoluprácu s partnermi – neziskovými organizáciami z veľkých miest
- Priamy kontakt a interpersonálna komunikácia, networking cez sociálne médiá, internetové webstránky, účasť na udalostiach obcí a krajiny

Región sa stal miestom ekologickej katastrofy a bol nazvaný "Čierny trojuholník". Má veľký dopad na situáciu v miestnej komunite a regionálneho rozvoja. Počas komunizmu tento región bol kontaminovaný poľským, československým a východno-nemeckým priemyslom, najviac sírovodíkom a prachom. Lesy boli tiež napadnuté škodcami, čo viedlo k čiastočnej devastácii. Avšak, kolaps štátneho priemyslu v regióne zvýšil nezamestnanosť a spôsobil čiastočnú migráciu, hlavne medzi mladými ľuďmi. V tom čase Jezerský horský región, kde sa Wolimierz nachádza, bol v stave ekologickej katastrofy, takže ochrana životného prostredia je obzvlášť dôležitá. Miesto sa tiež nachádza v malebnej oblasti a poskytuje širokú škálu turistických atrakcií. Medzi tieto regióny patria: Spa v Świeradówskom Zdróji, atrakcie v Szklarskej Porębskej oblasti, Leśniańskie a Złotnickie jazerá, Czocha hrad a ďalšie iné.

Program sa zameriava na miestnych obyvateľov (výrobcovia miestnych produktov, remeselníkov a umelcov, vlastníkov agroturistickej infraštruktúry, skupiny umelcov a expertov, ktorí ponúkajú veľké množstvo vzdelávacích príležitostí v rôznych oblastiach), dobrovoľníkov, hostí/príjemcov (individuálni turisti navštevujúci Jezerské predhorie, účastníci workshopov, udalostí a festivalov, zákazníci miestnych produktov v blízkych veľkých mestách).

Kooperatíva Jezerská propaguje myšlienku samostatnej zárobkovej činnosti, výmenu materiálnych produktov, poľnohospodárskych plodín a semien. Preto od účastníkov vyžaduje pristupovať s viacerými podnikateľskými a osobnými nápadi. V tomto prípade je nevyhnutné poskytnúť tréning pre družstvá prístupný všetkým členom komunity a miestnym inštitúciám, ktoré môžu poskytnúť podporu.

V decembri 2013, v spolupráci s obcou Leśna, IC organizovalo konferenciu, ktorej cieľom bolo poskytnúť vedomosti a inšpiráciu zástupcom miestnym samosprávam, poradcom, obecným lídrom, neziskovým organizáciám a miestnym podnikateľom o metódach a príležitostiach pre miestny rozvoj poskytnutím nástrojmi sociálnej ekonomiky. Pozvaní experti prezentovali nové nápady pre rozvoj aktívnych foriem bojovania proti nezamestnanosti, zvlášť sa zameriavali na EU financovanie 2014-2020, tiež na praktické riešenia pre sociálny a ekonomický rozvoj obcí a dedín.

Konferencia bola zhrnutím projektu "Jezerské družstvo (Kooperatíva), škola miestnej ekonomiky" financovaná z Fondu občianskych iniciatív (FIO). Obec Leśna je strategickým partnerom mnoho práve prebiehajúcich iniciatív, ponúkajúc možnosti financovania. Poradenské firmy a organizácie vo veľkých mestách podporujú predaj a ponuku skupinám. Miestne ekonomické subjekty sa aktívne zúčastňujú výberových konaní na verejné obstarávanie a ich implementáciu.

Kontakty sú udržiavané so zahraničnými partnermi (Nemecko, Česká republika, Rakúsko) – hlavne s organizáciami, ktoré pracujú na rozvoji vidieckych oblastí – partnerstvo a spolupráca v oblasti systémových riešení, Wolimierz ako sľubný experiment budúcnosti – dobrej praxe a smerníc.

Organizácia nemá žiadny základ, ani písané, alebo formálne pravidlá, ktoré bránia rozhodovaniu, alebo presadzovaniu akýchkoľvek aktivít. Želanie zostať ako "skupina priateľov" spôsobuje nedostatok koordinačného orgánu, ktorý by mohol mať dlhodobú aktivitu. Namiesto toho IC je združenie neformálnej akčnej skupiny, kde sa spontánne prijímajú aktivity rôznej iniciatívy.

Veľké zameranie je na individuálnych aktivitách, ktoré spôsobujú nedostatok času pre spoločné akcie. Z pohľadu skupiny to môže byť videné ako strata času a zdrojov, ale z individuálnej perspektívy, tieto aktivity majú odôvodniteľný základ "postarania sa o vlastné podnikanie". Navyše ľudia, ktorí sú zaviazaní k aktivitám IC sú od

seba vzdialení niekoľko alebo dokonca desiatky kilometrov od seba, čo spôsobilo ťažkosti v organizovaní stretnutí a integrovaní operácie.

Medzi hlavný úspech programu patrí vytvorenie rôznorodnej a atraktívnej ponuky oboch produktov (remeslá, výborné jedlo) a služieb (remeselné workshopy, v ponuke je stravovacie zariadenie), navyiac, cez zoskupovanie skupiny ľudí s rôznymi zručnosťami, rôznorodosťou talentov a širokou škálou vedomostí, sú zapájaní do projektov IC. Ochota spolupracovať je dobrá, sú tu priateľské vzťahy medzi ľuďmi zahrnutými do projektu a tiež sú rozvinuté komunikačné nástroje a veľkosť e-mailovej skupiny (ktorá má podpísaných 85 ľudí). Navyše je tu množstvo iniciatív, ktoré majú potenciál spolufinancovania organizácie vo forme príspevkov, alebo rezerv na produkty, alebo služby predaja. V roku 2013 Wolimierz získal cenu "Lower Silesian Marshal's Office" za udržanie kultúrnej a priestorovej objednávky a tiež za sociálny aktivizmus. V rovnakom roku, bola vytvorená spoločná turistická ponuka pre Wolimierz: propagačná zložka, logo, web stránka a facebook-ový profil. Všetky tieto aktivity sú ciele na propagáciu Wolimierzskej značky.

IC je unikátom na národnej škále, iniciatíva na miestnej úrovni, ktorá kombinuje spoluprácu a rozvoj miestnej komunity so súkromným záujmom. Iniciatíva je plánovaná ako dlhodobý projekt. Pre časť účastníkov je to tiež spôsob života. Spoločné pracovanie a spoločný záujem je spôsob integrácie miestnej komunity. Forma projektu je veľmi otvorená môže akceptovať nových členov ale nezávisí na účasti jednotlivcov. Rozvoj spôsobený novými iniciatívami má obrovský dopad na miestnu komunitu, čo tiež pomohlo zachrániť dedinu od rastu vyľudňovania a poskytnúť šancu na jej renováciu.

PANATO

Multi-sektorové sociálne družstvo

Kontaktná osoba: **Rolland Zarzycki**

tel.: +48 71 735 16 35

e-mail: biuro@panato.org

Web stránka: <http://panato.org/>

Panato je nezávislá organizácia pracujúca na miestnej úrovni a kombinuje kreatívny priemysel s podnikaním. Je aktívna v rozvíjaní trhových podmienok pre lokálne projekty a ekologickú produkciu. V súčasnej dobe PANATO manažuje dva typy aktivít: dizajn prístrojov, produkcia a organizácia socio-kultúrnych udalostí v tematickom coffee bare.

Multi-sektorové sociálne družstvo PANATO bolo založené v apríli 2012 skupinou mladých ľudí, ktorí sa rozhodli vytvoriť pre seba pracovné miesta. Družstvo poskytuje pracovné miesto pre rôznych profesionálov zahŕňajúc interiových a priemyselných dizajnérov, remeselníkov, umelcov, marketingových a propagačných špecialistov, kultúrnych animátorov a sociálnych aktivistov. Skúsenosti, zručnosti a talent členov vyúsťuje do vytvárania výnimočných a jedinečných produktov. Otvorené workshopy sú dostupné členom a tiež aj nepridruženým jednotlivcom.

Od septembra 2014 sociálne družstvo BIZ:ON vedie prvú družstevnú kaviareň – PANATO Café. Miesto kaviarne je jedinečné, spoplatňuje klientov za čas strávený v kaviarni a nie za ich objednávky. Kaviareň slúži ako miesto pre rôzne socio-kultúrne aktivity.

PANATO bolo založené siedmimi osobami (štyri z nich boli registrovaní ako nezamestnaní). V súčasnej dobe, 18 osôb je aktívne zahrnutých do každodenných aktivít. Sú zamestnaní na základe krátko-dobých zmlúv a pracovných

dohôd. Členovia PANATO sa kolektívne rozhodli, že táto forma zamestnania bude pretrvávať pokiaľ sa stabilizuje finančná situácia podniku. 25% z každého individuálneho príjmu je investovaných do družstva, aby mohlo pokročiť s vývojom a pokryť prevádzkové náklady (napr. nájom, účtovnícke služby a administratívu).

Mesačný obrat PANATO je približne 25 000 PLN (6 250 Eur) a mesačný obrat BIZ:ON-u je približne 5 000 PLN (1 250 Eur), nulový zisk s malou stratou.

Počas prvého roka svojej činnosti PANATO pracovalo a testovalo potencionálne ponuky a služby. Cez pokusy a omyly, PANATO založilo štandardy pre zákaznícku starostlivosť a zmluvný servis, a stratégia PANATO je založená na pozorovaní rozpočtu špecifických služieb a ich ziskovosti. Na tomto základe bolo robené rozhodnutie, aby služby zahŕňali 70% aktivít, 20% by malo byť vyhradené na umenie a remeselnícku produkciu.

Tieto ručné remeslá tvoria len 20% z ponuky, pretože vo všeobecnosti nie sú ziskové. Tento druh produkcie požaduje nákladné materiály, je časovo náročné a prináša malé množstvo finálnych produktov. Optimálna kalkulácia týchto troch faktorov je veľmi náročná. Klienti v Poľsku stále nie sú pripravení platiť vysoké ceny za kreatívne vyrobený produkt, najmä preto, že trh je presýtený masovo vyrábanými výrobkami.

Zvyšných 10% je vyčlenených na zákonné aktivity, ktoré sú bezplatné ako:

- Workshopy (spoplatnené a bez poplatku)
- Sociálne projekty financované z verejných zdrojov
- Účasť na sociálnych akciách a udalostiach

Dva ekonomické subjekty spoločne spolupracujú v rámci PANATO, čo je spôsobené špecifickým právno-administratívnym modelom používaným organizáciami. Obe subjekty sú finančne separované, čo ich uisťuje v prípade finančných problémov. Tento model tiež dovoľuje zabezpečenie finančných grantov pre ďalší rozvoj a prístup pre ďalší kapitál.

PANATO ponúka služby a je zahrnuté do výroby tovarov. Dodáva kreatívne grafické dizajny na požiadavky a rozvíja projekty. Členovia družstva vytvárajú nové línie produktov, napríklad nové prístroje pre obec Wroclaw. Výroba je založená na ručnom remeselníctve. Špecializované nástroje sú používané v niektorých prípadoch.

Družstvo organizuje cyklické workshopy (pre účastníkov bez poplatku), ktoré zahŕňajú tlač 3D, sieťotlačové dielne, šijacie, remeselnícke, alebo dielne recyklácie. Tieto aktivity sa organizujú v špecializovaných štúdiách. Niekoľko z týchto aktivít sú otvorené individuálnom, nepridruženým ku družstvu (Kooperative).

BIZ:ON je manažérom Wroclawskej socio-kultúrnej kaviarne – PANATO Café, kde klienti neplatia za objednávky, ale za čas strávený v kaviarni. Sadzba za minútu je kalkulovaná na konkurenčnom základe (prvá pol hodina stojí 0,25 PLN/0,06 Euro, s tým, že cena klesá s časom). V niektorých situáciách platba je dobrovoľná. Kaviareň ponúka Wi-Fi, širokú škálu stolových hier a malú knižnicu. PANATO kaviareň má bohatú socio-kultúrnu ponuku. Organizuje množstvo udalostí, sociálne stretnutia, diskusie, debaty, exhibície a koncerty. Kaviareň je tiež otvorená pre iniciatívy vytvorené ľuďmi, ktoré nepatria do rámca družstva (kooperativity).

PANATO členovia hľadajú ideálny ekonomický model pre ich organizáciu. Sústavné experimentujú s rôznymi riešeniami závisiacimi na metódach Business Model Generation (BMG).

Financovanie aktivít je prevažne založené na pravidelnom trhovom základe. Len malá časť kapitálu je získaná z grantov a zariadenia sú prenajaté na pravidelnej komerčnej sadzbe.

PANATO poskytuje služby nezamestnaným umelcom, dizajnérom a sociálnym aktivistom, ktorí majú ťažkosti si nájsť pravidelné zamestnanie v ich profesii. Sociálny charakter družstva bol rozhodujúci už v štádiu prijímania členov. Kľúčová idea bola vytvoriť pracovné miesta, ktoré by mohli poskytnúť príležitosť pre osobný rozvoj a zabezpečiť primerané životné podmienky pre členov družstva. Dôraz je kladený na rozvoj schopností potrebných pre založenie a vedenie sociálnych podnikov zameraných na potreby miestnej populácie. Nakoniec bol tu silný tlak pre profesionálnu integráciu vzdelaných a skúsených ľudí s jedinečnými profesiami.

Družstvo tiež pracuje s lokálnymi komunitami. Susedstvo, kde centrála organizácie je situovaná sa nazýva Nadodrže. Táto po-vojnová oblasť je lokalizovaná blízko centra mesta a je ovplyvňovaná vzormi socio-ekonomickej exklúzie. V súčasnej dobe je oblasť revitalizovaná.

Jeden z projektov PANATO Podwórko (zadný dvor PANATA) bol aktívny v obnove dvorca obkoleseného budovami obývanými takmer 180 osobami. Projekt spojil miestnych obyvateľov a inicioval diskusiu o rozhodujúcich potrebách susedstva. Projekt bol veľmi úspešný a propagoval integráciu medzi rôznymi miestnymi komunitami cez generačné a ekonomické rôznorodosti. Projekt tiež poskytol konzultácie a rôzne aktivity pre deti.

Produkty vyrábané PANATO-m zahŕňajú: hostely, kaviarne, umelecké galérie, malé a veľké podniky a obec Wroclaw. Kvôli lokalizácii a špecifickosti aktivít (kaviareň a workshopy), subjekt nemá nepravidelných klientov. Je dôležité pre družstvo (kooperativu) získať klientov, ktorí sú spoločensky vedomí a angažovaní budovať aktívnu miestnu komunitu. Väčšina klientov sú mladí ľudia ľavicového pohľadu na svet, obyvatelia miest, študenti a sociálny podnikatelia – ľudia, ktorí hľadajú spoločenské riešenia pre mestské problémy.

PANATO pracuje so širokou škálou profesionálov, umelcov a remeselníkov. Nábor sa koná cez internet, sociálne médiá a neziskové komunikačné siete. Dôraz je kladený na nábor ľudí s jedinečnými, inovatívnymi zručnosťami a kvalifikáciou.

Ľudia, ktorí sa zaujímajú o sociálnu ekonomiku a ktorí zdieľajú názor PANATO sú vítaní pridať sa k organizácii. PANATO je otvorené novým ideám a projektom.

V roku 2013 členovia boli formálne podporení z Nadácie pre rozvoj sociálnej ekonomiky (Foundation for the Development of Social Economy, FRES) a Podporného centra pre sociálnu ekonomiku (Support Center for Social Economy, OWES). Podpora sa vytvarovala na konzultáciu o právnych problémoch. Avšak, PANATO nezriadilo založenie právneho subjektu na čas, teda sa nekvalifikuje pre financovanie. Preto na rozdiel od iných sociálnych subjektov nebenefitovalo od začatia financovania.

PANATO udržiava stabilné kontakty s:

- Verejným sektorom: zúčastňuje sa v komerčných ponukách a verejných požiadavkách, vedie k ovplyvňovaniu aktivít, konzultuje s úradmi partnerské možnosti a propagovanie sociálneho podnikania
- Individuálnymi klientmi: dosahovanie aktivít zameraných na mládež a podnikateľov, vzdelávacie príležitosti v oblasti sociálnej ekonomiky, ekológie, recyklovania
- Podnikateľským sektorom: rozvíja obchodné partnerstvo s komerčným sektorom, založenie marketingovej siete s hostelmi, kaviarňami, umeleckými galériami, distribuuje kreatívne remeslá a inovatívne prístroje
- Neziskovým sektorom: poskytuje miesto pre rozličné druhy aktivít a koná ako partner pre lokálnu neziskovú iniciatívu, poskytuje tréning pre neziskové organizácie o sociálnej ekonomike
- Vzdelávacími inštitúciami: poskytuje študentom tréning a workshop o sociálnej ekonomike

Projekt musí čeliť niekoľkým výzvam. Susedstvo, kde družstvo pôsobí je extrémne chudobné a ovplyvňované vysokou nezamestnanosťou a sociálnou patológiou. Avšak, oblasť je súčasne rýchlo transformovaná, čo vytvára miesto pre inovatívne projekty.

Klienti často nerozumejú pravidlám PANATO kaviarne, čo vedie k napätiu. Tiež je tu problém s tokom peňazí – prispôsobeniu sa napájaniu a plánovanie dopytu (toto je typický problém malých podnikateľov), finančná nestabilita a problémy zabezpečujúce prevádzkový kapitál. Kvôli finančnému investovaniu od jedného zo zakladateľov družstva, PANATO je často videné ako súkromná spoločnosť, napriek demokratickému štýlu manažovania. Ponuka družstva nie je veľmi rozsiahla a nemôže súťažiť so súkromnou firmou. Preto vytvorenie ambiciózných a inovatívnych riešení predstavuje prebiehajúcu výzvu.

PANATO vytvorila modernú a inovatívnu ponuku, jedinečnú na území celej krajiny. Sociálny podnik vytvoril špecifický podnikateľský model, ktorý kombinuje tri skupiny profesionálov: dizajnérov, remeselníkov a obchodný personál.

Tiež implementovalo demokratický štýl manažmentu - založený na spolupráci a transparentii. Založené aktivity majú veľký rozvojový potenciál a sú schopné vytvoriť nové pracovné príležitosti a popularizovať produkty vyrobené sociálnym podnikom na miestnom trhu. V roku 2013 PANATO bolo ocenené za najlepší sociálny podnik riadený v Dolnom Sliezsku, tiež ako najlepší sociálny podnik v kategórii "Myšlienka pre rozvoj". V roku 2014 dostalo tretiu cenu v národnom konteste pre sociálne podnikanie. PANATO je certifikované ES kvalitou.

Na začiatku členovia PANATO pracovali na dobrovoľníckej báze, aby zrýchlili rozvoj iniciatívy. Prvá veľká objednávka z verejnej inštitúcie bola dodaná cez dobrovoľnícku prácu. Celý profit bol investovaný do subjektu (administratívne náklady, nákup vybavenia a prototypy pre budúce produkty).

Niektoré z počiatočných investícií boli zozbierané zo súkromných donorov vo forme materiálov a finančných donácií. V prípade BIZ:ON-u investícia bola zabezpečená cez dotáciu pre družstevný (kooperatívny) rozvoj a finančný kapitál od jedného zo zakladateľov.

Sociálna ekonomika sama o sebe je inováciou na poľskom pracovnom trhu a láka pozornosť (oboch, zákazníkov a médiá) a vytvára pozitívny obraz. Kaviareň PANATO je manažovaná inovatívnou finančnou metódou a rozvíja vysoko inovatívne produkty zahrňujúce usb kľúče vyrobené z betónu, 3D tlačiarne. Spomenutá výroba je založená na princípoch "férového obchodu" a sústreďuje sa na udržateľnosť životného prostredia. Množstvo dobrovoľníkov pracuje na vytváraní miesta, ktoré uľahčuje budovanie tímu, sociálnu integráciu a posilnenie miestnej komunity. Aktivity sú tiež posunuté do susedskej komunity.

Príklady z Česka

Pragulic – Zaži Prahu inak!

Občianske združenie

Kontaktná osoba: **Tereza Jurečková**

e-mail: t.jureckova@pragulic.cz

tel.: +420728315719

Web stránka: www.pragulic.cz

Pragulic je sociálny podnik, ktorý umožňuje zainteresovanej verejnosti objaviť a zažiť svet bezdomovcov a teda zmeniť stereotypy týkajúce sa bezdomovectva. Ponúkame netradičné obhliadky v Prahe cez pohľad ľudí bez domova, s ktorými turisti rozpoznajú skryté kúty mesta a osudy ľudí.

Projekt sa realizuje v Prahe. Spomenuté mesto je miesto s vysokým počtom bezdomovcov, ktorí migrujú z hlavného mesta do ďalších regiónov krajiny, ale tiež zo zahraničia. Praha je súčasne jednou z najpopulárnejších turistických destinácií.

Bezdomovci zamestnaní ako sprievodcovia sú cieľovou skupinou. Zodpovedný manažment pozostáva z 2 zamestnancov, 8 sprievodcov je zamestnaných, tiež sú tu nezávislí novinári, alebo osoby zamestnané na dohodu o vykonaní práce (účtovník, psychológ, atď.). Podnik spolupracuje so 60 dobrovoľníkmi, ktorí prekladajú prehliadky s bezdomovcami.

Vytvorenie jedinečných pracovných miest s možnosťou pravidelného príjmu a ďalších výhod (oblečenie, pomoc s hľadaním ubytovania a práce, poradenstvo atď.), návrat straty sebadôvery a sociálneho statusu je cieľom projektu.

Zamestnanci – sprevádzatelia majú vlastný systém výhod a zamestnaneckých programov, ktoré im pomáhajú usporiadať veci nevyhnutné pre stabilizáciu ich životnej situácie podľa potrieb.

Turisti, záujemci prehliadok – zákazníci sú považovaní za druhú cieľovú skupinu. Ročne, je to 60% domácich a 40% zahraničných turistov, približne 4 000 zákazníkov. Jedinečná skúsenosť, meniaci postoje verejnosti k bezdomovcom a vzdelávanie spoločnosti v experimentálnej a atraktívnej forme sú ďalšími cieľmi projektu.

Okrem občasných darov, alebo finančných ocenení v súťažiach, poplatky od zákazníkov z predaja predstavujú hlavný zdroj príjmu podniku. Sprievodcovia majú pracovné zmluvy a dostávajú fixný plat za každú prehliadku, v prípade spokojnosti sú odmenení turistami. Zisky sú použité na prevádzku organizácie a tiež jej rozvoja. Ročný obrat je okolo jedného milióna českých korún.

Sociálny podnik spolupracuje s rôznymi organizáciami v rôznych oblastiach ako networking a know-how, Impact Hub, Ashoka nadácia a ďalšie organizácie sú našimi partnermi. V oblasti bezdomovectva Pragulic spolupracuje s organizáciami ako Naděje, Armáda Spásy, alebo Nový priestor. Pokiaľ ide o turizmus, cestovné agentúry sú našimi partnermi. Séria osláv na ulici "Zažiť mesto inak" je našim partnerom v oblasti verejného priestoru. Tiež spolupracujeme s mnohými médiami a došlo ku spolupráci založenej v oblasti PR a právnej pomoci. Tiež sme implementovali špecifické projekty súkromného sektora, s PHD agentúrou, alebo SKODA napríklad.

DISMAS: Café bez predsudkov

Inovatívny sociálny podnik

Kontaktná osoba: **Kateřina Plháková,**

e-mail: Katerina.plhakova@dismas.cz

tel.: +420724839501

Web stránka: www.dismas.cz

Projekt je realizovaný pod značkou Lilla handmade, Ltd. sociálny podnik. Je tu zámer založiť novú organizáciu nazvanú Dismas, Komunitný záujem spoločnosti v budúcnosti.

Projekt sa realizuje v Prahe. Kaviareň sa veľmi strategicky nachádza v centre. V porovnaní s konkurentmi, nie len, že ponúka čerstvo praženú kávu a domáce limonády, ale tiež jedlo z vlastnej výroby s dôrazom na kvalitu, výživnú hodnotu, čerstvosť a prezentáciu moderných trendov. Sociálny podnik spolupracuje s českými výrobcami a dodávateľmi. Ponúkané jedlá a nápoje sú pripravované hlavne z domácich produktov. Menu kaviarne pozostáva zo širokej škály horúcich a studených nápojov, dezertov a koláčov, polievok, šalátov, sendvičov a bagiet. Hostia si môžu vziať so sebou takmer potravinové výrobky v praktických balíčkoch. Jedlá brané so sebou predstavujú 20% z obratu. Kompletné menu kaviarne bude dostupné na webstránke kaviarni. Špeciálne ponuky budú tiež propagované na bilbordoch vo vnútri a vonku pred kaviarňou.

Cieľovou skupinou projektu sú bývalí väzni. Táto skupina obyvateľov je znevýhodnená na pracovnom trhu pre množstvo subjektívnych a objektívnych dôvodov. Konkrétne, niektorí z nich stratili pracovné návyky, profesionálne znalosti a zručnosti, motiváciu pracovať, je tu prítomný risk opakovaného kriminálneho správania sa, a predĺžená doba mimo normálneho života.

Členovia cieľovej skupiny majú viacero znevýhodnení, medzi ktoré patria: etnická identita, nízka úroveň vzdelania, alebo žiadne pracovné skúsenosti. Ďalšie nevýhody bývalých väzňov na pracovnom trhu sú: ich kriminálny zápis, riziko bezdomovectva a v neposlednom rade rôzne zmeny na pracovnom trhu počas väzenia.

Na základe horeuvedených nevýhod, sme založili zoznam potrieb cieľovej skupiny, týkajúci sa návratu na pracovný trh. Mali by získať nové vedomosti a zručnosti, zvýšiť si sebadôveru, motiváciu, ochotu pracovať, obnoviť pracovné návyky a zamerať sa na súčasný pracovný trh.

Zákazníkom kaviarne je akákoľvek osoba, ktorá ju navštevuje. Kaviareň je prístupná vozíčkarom a má nainštalované indikatívne prvky pre zrakovo postihnutých ľudí. Kaviareň má detské ihrisko a nefajčiarsku miestnosť.

cenová politika sociálneho podniku je navrhnutá dokonca pre ľudí s priemerným príjmom, aby ju mohli navštíviť. Otvorenie kaviarne bolo oznámené cez tlačové správy, čím prispieva do aktívnej zamestnaneckej politiky v hlavnom meste. V súčasnej dobe, kaviareň Dismas sociálny podnik má jedenásť zamestnancov, z toho piati zamestnanci sú členmi cieľovej skupiny a podporujú projekt. Sú tam zodpovedné osoby, ktoré pripravujú rôzne typy kávy (nepatria do cieľovej skupiny) a tiež časť realizačného tímu projektu. Zamestnanci cieľovej skupiny pracujú v kuchyni a za barom. Realizačný tím zahŕňa: finančného manažéra, metodika pre profesionálne riadenie a sociálneho pracovníka/pracovného asistenta, projektového koordinátora a manažéra.

Vzhľadom na to, že sociálny podnik je vedený menej ako jeden rok, nie je možné prezentovať ročný obrat. Dotácia na dobu realizácie projektu na 20 mesiacov je 5 687 356,40 českých korún.

Čo sa týka programu zamestnanosti, cieľová skupina bude zahrnutá do týchto aktivít: priblížiť sa k cieľovej skupine a jej zahrnutia do projektu, tréningu, zúčastňovaní sa aktivít týkajúcich sa prevádzky kaviarne, nájdenie novej práce.

Na začiatku členovia cieľovej skupiny sú motivovaní spolupracovať s neziskovými organizáciami. Zamestnanci kaviarne postupne skúšajú prácu navrhnutú pre cieľovú skupinu. Je im poskytnutá metodická podpora v gastronómii a v oblasti sociálneho poradenstva a rozvíjania zručností. Podpora je poskytnutá profesionálmi v daných oblastiach. Preto, členom cieľovej skupiny je asistované s nájdením vhodnej práce, kontaktovanie zamestnávateľov, písanie CV a príprava pre pracovné interview. Ak je nevyhnutné, asistent práce je prítomný počas pracovného interview.

Najväčšou výzvou je eliminovanie predsudkov proti skupine ľudí vychádzajúcich z väzenia a proti ľuďom s kriminálnou minulosťou vo všeobecnosti.

Výhody pre cieľovú skupinu sú viditeľné vo viacerých faktoroch. Zamestnanci sa vracajú do bežného života, naberajú nové pracovné skúsenosti, a zručnosti (tréning), pracovné návyky a tiež záverečné ohodnotenie a odporúčanie pre budúcich zamestnávateľov. Okrem toho osobnostne rastú, ich sebadôvera sa zvyšuje, znižuje sa opakované kriminálne správanie, zúčastňujú sa sociálneho života a zdieľajú skúsenosti z práce s ostatnými. Bývalí väzni sú podporení a je im asistované v hľadaní nového zamestnania. V neposlednom rade, interakcia s ďalšími znevýhodnenými skupinami je veľmi dôležitá.

Bezbariérový prístup do kaviarne je nesporne konkurenčná výhoda projektu. Spolupráca s poprednými českými kuchármi a cukrármi je ďalšou konkurenčnou výhodou. Tretia a veľmi dôležitá výhoda je fakt, že založenie a prevádzka bola financovaná z operačného programu "Prague Adaptability Operational Programme" (PAOP) – Pražský operačný program adaptability, v dĺžke na 20 mesiacov a teda bol zaručený bezproblémový štart. Bola založená spolupráca so silnými organizáciami, ktoré sa sústreďujú na rovnakú skupinu, ako RUBIKON centrum, Probačné a mediačné centrum, Občianske združenie Za bránou a tiež s vládou. Žiadna spolupráca nie je založená s komerčným sektorom.

Inovácia projektu je viditeľná v niekoľkých oblastiach. Prvá oblasť je komplexnosť podpory, ktorá je ponúkaná cieľovej skupine. Ďalším inovatívnym aspektom je koncept zamestnanosti členov cieľovej skupiny v kaviarni, uviedli sme novú formu nazvanú "transit job".

Produkcia sociálneho podniku (kaviarne) tiež podporuje ďalšie znevýhodnené skupiny. Aktívne pristupujeme k cieľovej skupine fyzicky a vizuálne znevýhodnených ľudí cez projekt kaviarne. Práve preto sme pripravili koncept sociálneho podniku – inovatívnej kaviarne, ktorá bude realizovaná až keď financovanie projektu bude ukončené.

Príklady zo Slovenska

Hrhovské služby

Sociálny podnik

Kontaktná osoba: **Michal Smetanka**

michal.smetanka@gmail.com

Web stránka: **www. Spisskyhrhov.sk, spisskyhrhov@vnmet.sk**

Sociálny podnik Hrhovské služby sa prevádzkuje v obci, kde je snaha o zlepšenie a zvýšenie kvality vodných zdrojov, aby sa zlepšili podmienky a čistota v krajine. Zvyšovanie zamestnania v podmienkach vytvorených pre rozvoj podnikania, vzdelania, kultúry, športu a sociálneho života v obci pre všetky vekové kategórie je hlavným cieľom ekonomickej aktivity. Fakt, že podnik by hlavne zamestnal občanov obce a viedol prevádzku v miestnom a regionálnom okolí a teda znížil by náklady a byť konkurenčný bolo jednou z dôležitých ekonomických zásad.

Vysporiadaním sa s nezamestnanosťou marginalizovaných ľudí ohrozenými sociálnou exklúziou, nízko-kvalifikovaní ľudia, alebo ľudia bez kvalifikácie, dlhodobo nezamestnaní, je serióznym problémom v obciach, v málo rozvinutých regiónoch najmä východného Slovenska. Je tu niekoľko častí, ktoré sa rozvíjajú dynamicky dokonca z hľadiska vysporiadania sa nezamestnanosti v oblasti marginalizovaných skupín. Obec Spišský Hrhov je jedným z týchto príkladov.

Najdôležitejším motívom založenia obecného podniku bolo vytvorenie podniku, ktorý by zamestnal ťažko zamestnateľných ľudí, vytvoril pracovné miesta a rozvinul silnú pozíciu na trhu. Avšak, sociálnym aspektom nie je len misia projektu. Zabezpečenie širokého spektra služieb tak ako je to možné v obci a pre obce je ďalšou dôležitou misiou. Pokiaľ ide o Spišský Hrhov, škála služieb zahŕňa komplexnú údržbu obecných budov, infraštruktúru, vodovodného potrubia, čistenie odpadových vôd, zabezpečenie triedenia odpadkov, nakladanie s komunálnym odpadom, údržba obecných ciest a verejnej zelene, komplexné stavebné a konštrukčné práce, rekonštrukcie pre obec a veľa iných.

Koncept obecného podniku ako sociálneho v Spišskom Hrhove bol ovplyvnený terajšou situáciou. Okrem iného daná situácia ponúkla možnosť prepojenia podniku s národnými programami a projektami, také ako stavba obecných nájomných bytov nízkeho štandardu, komunitná sociálna práca, komunitné centrá a kluby s existujúcimi programami sociálneho rozvoja realizovanými v rámci vzdelávania na školách, taktiež s mnoho ďalšími aktivitami realizovanými mimovládnyimi organizáciami a obcami. Od začiatku, všetky z týchto vyššie spomenutých aktivít boli implementované ako doplnkové k ich vlastným aktivitám. Tento model obecného podniku bol úspešne založený v obci v roku 2003 a môžeme poukázať, že od svojho založenia po súčasnosť bol zaznamenaný značný pokrok. V rámci rozvojovej stratégie boli zriadené – hospodársky a sociálny rozvoj obce, podnikanie a zamestnanosť rozvojového programu. Sieť a vzťahy sa začali budovať postupne a vytvorili základ pre inovatívne riešenia regionálneho rozvoja.

Audit zdrojov a regionálne možnosti vytvorili základ pre podnikanie a program rozvojového zamestnania. Dostatok práce, profesionálny a motivovaný ľudský potenciál bol identifikovaný auditom. Staré a nevyužívané obecné budovy v zlých technických podmienkach, nevyužívané a zanedbané obecné pozemky boli identifikované ako ďalšie zdroje. Neexistujúce služby a málo rozvinuté podnikateľské aktivity, ktoré mohli zmeniť slabé podmienky boli tiež identifikované ako možnosti.

Práca s aktuálnymi a adekvátnymi zdrojmi je veľmi dôležitým odrazovým mostíkom konceptu obecného podniku. Do úvahy sú vzaté finančné, prírodné, technické, priestorové a ľudské zdroje. Občania obce sú najväčším a najpoužitejším zdrojom, a to bez ohľadu či sú zamestnaní alebo nie. Obecný podnik prevádzkuje obec Spišský Hrhov a je zameraný na zamestnanosť sociálne znevýhodnených občanov v rámci zákona o službách

zamestnanosti, ako napríklad dlhodobu nezamestnanosť, občania so zdravotným znevýhodnením, občania starší ako 50 rokov, absolventi škôl, atď.

Počet zamestnancov je stabilný, za posledných 7 rokov zamestnáva približne 30 ľudí počas zimy a okolo 50 ľudí počas zvyšku roka. Malo by byť poznamenané, že nie všetci zamestnanci nemajú trvalú zmluvu.

Všetci zamestnanci sú nepretržite školení, najmä v oblasti bezpečnosti a zdravia v práci. Zamestnanci získavajú pracovné skúsenosti, ktoré zvyšujú ich šance zamestnať sa na pracovnom trhu. Domnievame sa, že podnik bude naďalej vykazovať pozitívny hospodársky obrat a bude teda zvyšovať poskytovanie služieb tiež pre ďalších zákazníkov. Týmto spôsobom sa zvýši potreba zamestnať viac pracovníkov.

Zamestnanie a zamestnateľnosť je základnou misiou obecného podniku. Jeho aktivita umožnila priblížiť sa približne 70 zamestnancom bližšie k trhu práce (ľudia, ktorí boli predtým nezamestnaní). V súčasnosti, možno dôjsť k záveru, že každému v Spišskom Hrhove bolo umožnené pracovať (nielen tým, ktorí vyhlásili že budú).

Ročný obrat obecného podniku sa mení, čo závisí od aktivít podniku realizovaných počas roka.

Nasledujúce inštitúcie patria medzi kľúčových partnerov spolupracujúcich s Hrhovskými službami, Ltd (obecný podnik) a Obecný sociálny podnik Spišský Hrhov: OLSAF v Levoči, SPIŠ - Asociácia pre obnovu a rozvoj regiónu, Človek v tiesni Slovensko, SPOLU nezisková organizácia, a ďalšie občianske združenia.

Ďalšie podnikateľské a nepodnikateľské subjekty v Levočskom regióne tiež spolupracujú so sociálnym podnikom, napríklad: MVM skupina, Ltd., SITEM a. s., Dorotka čajovňa, Pekáreň domáceho chleba, Kaderníctvo, Fitnes centrum, Auto Parts Shop, Spiš – Regionálna a rozvojová agentúra.

Oprávnenie na podnikanie, neskôr zriadenie príspevkovej organizácie a, nakoniec, založenie obecného podniku Hrhovské služby v roku 2005 boli prvým úspechom obce Spišský Hrhov. Môžeme poukázať, že obec je moderná s dobrou technickou infraštruktúrou, udržiavanou, čistou a to vďaka obecnému podniku.

Stavba moderného vyhrievacieho bazéna sociálnym podnikom bola mimoriadnym úspechom. Podnik prevádzkoval bazén, bufet a parkovanie. Výroba bio palív – paliet je ďalšou udržateľnou aktivitou. V obci (niekoľko obecných budov, základná škola a škôlka) sa začali používať palety na kúrenie. Obecný podnik získal niekoľko krát cenu na Európskom fóre a model fungovania bol kopírovaný rôznymi časťami Slovenska a EU.

Ako podnikateľský subjekt, obecný podnik (Hrhovské služby a Obecný sociálny podnik) je ekonomicky samostatný. Je financovaný z niekoľkých zdrojov – podpora miestneho podnikateľského prostredia, vlastného zisku z produktov a služieb, dotácií a grantových schém, regionálnych a miestnych verejných zdrojov. Možnosť stanoviť podmienky uprednostňujúce sociálny podnik v prípade nedostatočných zákaziek pre práce v obci alebo pre ďalšie obce, kde nie je potrebné verejné obstarávanie, je ďalšou významnou ekonomickou výhodou.

Obecný podnik rozvinul koncept bytovej výstavby pre marginalizované skupiny, nie len pre obyvateľov Spišského Hrhova. Koncept bol rozvinutý na sociálnych a ekonomických podmienkach rovnako, ako na komplexnú podporu rozvoja bývania marginalizovaných skupín (oznámené vo výzve Rómska reforma).

Je to budovanie veľmi ekonomických a úsporných drevených domov. Sú stavané používaním inovatívnej technológie, ktorá sa vytvorila a rozvinula zamestnancami obecného podniku. V prípade, že stavebný program bude zahájený štátom, sociálny podnik bude zodpovedný za výstavbu približne 20 domových jednotiek za jeden rok.

Podnik bude pokračovať v izolácii budov a bytov, ktoré sa stali viac a viac populárnymi. Výstavba ekologických a úsporných domov pre marginalizované rómske komunity, výstavba otvoreného rómskeho múzea s turistickými službami na veľmi vysokej úrovni sú tiež úlohami pre sociálny podnik.

SVEPOS

Obecný sociálny podnik

Kontaktná osoba: **Marián Beňa – štatutárny zástupca**

Pavol Cefuch – zástupca zadávateľa – Obec Sveržov

Web stránka: **www.sverzov.sk**

Obec Sveržov sa nachádza v Šarišskom regióne Prešovského samosprávneho kraja, ktorý je lokalizovaný 12 km od Bardejova, okresného mesta. V dedine žije približne 190 nezamestnaných Rómov. Žijú výlučne na poberaní sociálnych dávok, v súčasnosti im bolo zaplatené z inštitútu náhradného prijímateľa. Počet obyvateľov Sveržova je 575. Obec sa nachádza v regióne s vysokou nezamestnanosťou, pokiaľ ide najmä o ľudí so základným, alebo žiadnym vzdelaním. Títo obyvatelia sú zahrnutí do aktívnych prác organizovaných obcou.

Sveržovský podnik služieb, obcou financovaná organizácia je podnik založený prevádzkovať výstavby a konštrukcie v obci Sveržov. Cieľom bolo zabezpečiť výstavbu nájomných bytov nižšieho štandardu obyvateľmi obce, súkromných firiem so sídlom v obci, rovnako ako budúcim obyvateľom obce. Zamestnanie obyvateľov Sveržova, ktorí sú dlhodobo nezamestnaní a diskriminovaní na pracovnom trhu, bolo taktiež cieľom. Medzi ďalšie ciele obecného podniku patria zlepšenie podnikateľského prostredia, zabezpečenie služieb v každej oblasti obce, údržba podmienok obecných budov, vodného potrubia, a odpadových vôd, asistencia v organizovaní kultúrnych a športových podujatí, stavebné práce a odpady.

Členovia marginalizovanej rómskej komunity, mladé rodiny, a občania s nízkym príjmom sú cieľovou skupinou. Navyše, do skupiny patria nezamestnaní, ktorých manželky sú na materskej dovolenke, dlhodobo nezamestnaní, občania s postihnutím a starší ako 50 rokov, školskí absolventi, atď.

Obecný podnik nemá vlastných zamestnancov. Všetky aktivity sú subkontrahované a preto sú podporení podnikatelia obce. Starosť o bezpečnosť a ochrany zdravia pri práci je najdôležitejšou povinnosťou zamestnávateľa. Obrat podniku sa mení podľa škály aktivít daného roka. Obecný podnik spolupracuje s OLSAF v Bardejove a s podnikateľskými subjektmi v obci: Braddy, Ltd., Bauman Slovakia, Ltd., a s ďalšími.

Riešenie nezamestnanosti ľudí s nízkou, alebo žiadnou kvalifikáciou, nezamestnanosť marginalizovaných ľudí a zabezpečenie zamestnania vlastných občanov sú hlavné výzvy sociálneho podniku. Navyše, rozvoj obce je viac dynamický a účelový, ak všetky služby a údržbárske práce sú poskytnuté externými subjektami.

Výstavba 12 bytových jednotiek nižšieho štandardu v roku 2005-2006 je jednou z hlavných úspechov projektu. V roku 2007- 2008 bolo postavených 6 a v roku 2008 5 bytových jednotiek. Bývanie bolo poskytnuté pre približne 130 obyvateľov obce. Ďalšie výsledky podnikových aktivít sú výstavba komunitného centra, rekonštrukcia verejného osvetlenia, prestavba verejného domu na multifunkčnú budovu, monitorovací systém v dedine, atď. Podnik SVEPOS tiež realizoval výstavbu 18 nájomných bytov nižšieho štandardu v obci Kurov. Likvidácia nekontrolovateľných skládok je jednou z ďalších úspechov projektu.

Sociálny podnik je sebestačný. Je financovaný zo svojich vlastných zdrojov – zo ziskov zarobených poskytovaním podnikových služieb (prenájom priestorov, výstavbové a konštrukčné práce), a tiež z príspevkov z obecného rozpočtu. Aj napriek tomu, že obecný podnik a obec sú nezávislé subjekty s nezávislým manažmentom, účtovaním, rozpočtami, atď., obecné zastupiteľstvo je ich najvyšší riadiaci orgán. To je dôvod prečo prepojenie ekonomických aktivít je výhodné a logické.

Pre sociálne znevýhodnených občanov obce Sveržov bola rozvinutá koncepcia budovy pre výstavbu ďalších bytových jednotiek nižšieho štandardu. Stavebné pozemky sú pripravené pre predaj a výstavbu rodinných domov. Je rozvinutý agroturizmus a pestuje sa spoločná pôda. Podnik SVEPOS sa usiluje zlepšiť ekonomické, sociálne a kultúrne podmienky v obci a vyberá si také služby a aktivity, ktoré zabezpečia spojenie s ekonomickou agendou obce a rozvojom užitočného zamestnania.

Príklady zo Slovinska

Karso, d.o.o.

Centrum zamestnanosti

Contact person: **Peter Svetina**

e-mail: zeleno@karso-zc.si

Web page: <https://www.facebook.com/pages/Karso-zaposlitveni-center-doo/288159737882777?ref=hl>

Karso je Centrum zamestnanosti založené Šentom – Slovinská asociácia pre mentálne zdravie. Je to sociálny podnik zamestnávajúci ľudí s rôznymi postihnutiami v dvoch regiónoch (obce Pivka a Slovinské Konjice) v Slovinsku. Účelom založenia tohto sociálneho podniku, bola vysoká miera nezamestnaných ľudí s postihnutím vo vyššie spomenutých regiónoch a žiadnymi možnosťami zamestnať túto časť populácie v bežných firmách. Prvá zložka bola založená v Pivke (2008) a druhá v Slovinských Konjiciach.

Centrum zamestnanosti pracuje v oblasti manažovania a udržiavania zelených a verejných častí v obciach Pivka a Slovinské Konjice a tiež pre privátny sektor. Ďalšou oblasťou práce je udržiavanie a upratovanie priemyselných hál, montáž, balenie a poskytovanie subdodávateľských služieb. Karso poskytuje zamestnanie na plný úväzok, tréning, mentorstvo, bezpečné a príjemné pracovné prostredie pre ľudí s postihnutím a ďalších zamestnancov.

Lokálna komunita je veľmi aktívna v poskytovaní dostatočného množstva možností pre Centrum zamestnanosti, ktoré koná ako podnik na trhu. Kandidáti na prácu podstupujú troj-mesačný odborný tréning v centre na rovnakú prácu na akú sa prihlásili.

Celkový počet zamestnancov je 15, pričom 4 zamestnanci sú mentori, 10 z nich sú ľudia s postihnutím – ľudia s problémami duševného zdravia, s intelektuálnym postihnutím a nepočujúci. Všetci zamestnanci majú 30 -70 % pracovnej výkonnosti bežného zamestnanca. Manažujúci riaditeľ je súčasne expert v oblasti zamestnania ľudí s postihnutím a ročný obrat centra je 288 000 Eur.

Spolupráca s obcami je veľmi dobrá, rovnako ako s Organizáciou sociálnych služieb, Národnou agentúrou zamestnanosti a ďalšími organizáciami zahrnutými do sociálneho prostredia Centra zamestnanosti. Obce sú najfrekvencovanejšími zákazníkmi svojich služieb. Zamestnanecké centrum tiež podpísalo niekoľko zmlúv pre províziu z ich služieb klientom z komerčného sektoru.

Najväčšou výzvou pre Karso je udržať svoju trhovú pozíciu a poskytnúť bezpečné zamestnanie pre všetkých svojich zamestnancov. Hlavným úspechom programu je nárast zo siedmich zamestnancov v roku 2009 na pätnásť v roku 2014.

Veľmi intenzívna spolupráca medzi Karso a lokálnymi komunitami (obcami) je sociálnou inováciou programu. Karso identifikuje problémy nezamestnanej postihnutej osoby, vidí možnosti v poskytovaní služieb v lokálnej komunite, vo financovaní nových zamestnancov a na koniec v poskytnutí novej práce danej osobe.

SOTRA

Sociálny trh pre ľudí s nízkym príjmom

Kontaktná osoba: **Ivanka Poropat**

e-mail: info@sotra.si

Webová stránka: **www.sotra.si**

Hlavný cieľ sociálneho trhu je začať používať potravinárske výrobky, ktoré nemôžu byť viac predávané v supermarketoch a predávať ich o oveľa nižšiu cenu pre ľudí s nízkym príjmom. V súčasnej dobe v Slovinsku nie je žiadny sociálny trh v oblasti potravinárskych výrobkov, hoci kvôli ekonomickej kríze, potreba sociálneho trhu stále rastie. Náklady za jedlo reprezentujú značný podiel z rodinného rozpočtu.

Prvý SOTRA sociálny trh v Slovinsku bol otvorený v novembri 2013 v Maribore. SOTRA Sociálny trh je zameraný na zákazníkov – skupina ľudí, ktorá čelí rôznym formám deprivácie (materiálna, finančná, vzdelanostná, zdravotná, zamestnanecká). Pre ľudí z marginalizovaných skupín je často ťažšie prispôbiť sa prudkým zmenám v súčasnej spoločnosti, preto títo ľudia sú na trhu menej súťaživí. Často to znamená žiť na okrajoch spoločnosti. Táto situácia vedie k dlhodobej nezamestnanosti a sociálnej exklúzii.

V súčasnosti je vysoká nezamestnanosť a veľa ľudí má veľmi nízky príjem. Požiadavka vytvoriť obchody potravinových produktov za prijateľné ceny vyšla s cieľom pomôcť zlepšiť životné podmienky nielen ľudí z marginalizovaných cieľových skupín – ale tiež pre zamestnancov obchodu a ich zákazníkov.

Hlavné ciele SOTRA Sociálneho trhu sú:

- Tréning a zamestnanecké možnosti pre ľudí patriacich k cieľovým marginalizovaným skupinám a zvýšenie súťaživosti na pracovnom trhu
- Profesionálny prístup a prispôbenie práce v oblasti trhu – ľudia z cieľových skupín riešia ich osobné a psychologické problémy spôsobené dlhodobou nezamestnanosťou úspešnejšie
- Založenie profesionálneho života ľudí z cieľových marginalizovaných skupín a ich sociálna inklúzia – zlepšujú svoje sociálne kontakty a teda nadobúdajú autonómiu ich súkromného života
- Zvýšenie kúpnej sily slabších členov spoločnosti (potencionálny zákazníci) cez kupovanie lacnejších produktov a teda zlepšenie kvality ich života
- Vytváranie "image-u" obchodníkov/výrobcovia so sociálnym cítením – v prípade predajcov a výrobcov (dodávateľov), ktorí sa budú zúčastňovať na sociálnom trhu.

Počas projektu budú preskúmané možnosti vytvárania udržateľného a ekonomického stabilného modelu sociálneho obchodu v Slovinsku, čo môže vyústiť do návrhu zmien aktuálne platného právneho rámca.

SOTRA Sociálny trh zamestnáva šesť ľudí – dvoch predavačov, dvoch asistentov, jedného manažéra obchodu a riaditeľa. Zamestnanci sociálneho trhu boli vybraní z cieľových marginalizovaných skupín, boli to osoby staršie ako 50 rokov, osoby pod 25 rokov, so žiadnym alebo nízkou úrovňou vzdelania a ľudia s postihnutím. Takmer celý obchod je vedený bývalými nezamestnanými na dočasnú pracovnú zmluvu. Keď vyprší zmluva, bude im poskytnutá asistencia pri hľadaní práce na pracovnom trhu.

V 2014 ročný obrat obchodu SOTRA v Maribore bol 240 000 Eur. Je odhadované, že atraktívnejšia poloha zaistí vyšší ročný obrat.

Je tu tiež prítomná ochota informovať verejnosť o aktivitách projektu a teda, zvýšiť ich povedomie o aktivitách sociálneho podnikania a obchodu. Zámerom je vybrať ľudí z rôznych cieľových marginalizovaných skupín a prepojiť vedomosti, skúsenosti, a charakterové rysy jednotlivcov, podporiť ich vo vzájomnej spolupráci a učeníu sa na pracovisku, tiež zbúrať medzeru a aktualizovať potenciál.

SOTRA obchod sa stal významný stretávací bod pre ľudí s nízkym príjmom. Môžu mať oblečenie dotované od ďalších zákazníkov a návštevníkov SOTRA. Zamestnanci sú tiež k dispozícii pri konzultácií rôznych problémoch. Sociálny trh spolupracuje s Centrom sociálnej práce, Červeným krížom a ďalšími neziskovými organizáciami.